

ΘΕΜΑ 15^ο

(ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ Περί Αντιδόσεως, 76-79)

Βούλομαι δ' ὑμῖν διὰ βραχέων ἀπολογήσασθαι περὶ ἐκάστου καὶ ποιῆσαι μᾶλλον ἔτι καταφανές, ὡς ἀληθῆ καὶ τότε προεῖπον καὶ νῦν λέγω περὶ αὐτῶν. Καὶ πρῶτον μὲν ποῖος γένοιτ' ἂν λόγος ὀσιώτερος ἢ δικαιότερος τοῦ τοὺς προγόνους ἐγκωμιάζοντος ἀξίως τῆς ἀρετῆς τῆς ἐκείνων καὶ τῶν ἔργων τῶν πεπραγμένων αὐτοῖς; Ἔπειτα τίς ἂν πολιτικώτερος καὶ μᾶλλον πρέπων τῇ πόλει τοῦ τὴν ἡγεμονίαν ἀποφαίνοντος ἔκ τε τῶν ἄλλων εὐεργεσιῶν καὶ τῶν κινδύνων ἡμετέραν οὔσαν μᾶλλον ἢ Λακεδαιμονίων; Ἔτι δὲ τίς ἂν περὶ καλλιόνων καὶ μειζόνων πραγμάτων τοῦ τοὺς Ἕλληνας ἐπὶ τε τὴν τῶν βαρβάρων στρατείαν παρακαλοῦντος καὶ περὶ τῆς πρὸς ἀλλήλους ὁμονοίας συμβουλευόντος; Ἐν μὲν τοίνυν τῷ πρώτῳ λόγῳ περὶ τούτων τυγχάνω διειλεγμένος, ἔν δὲ τοῖς ὑστέροις περὶ ἐλαττόνων μὲν ἢ τηλικούτων, οὐ μὴν περὶ ἀχρηστοτέρων οὐδ' ἦττον τῇ πόλει συμφερόντων. Γνώσεσθε δὲ τὴν δύναμιν αὐτῶν, ἣν παραβάλλητε πρὸς ἕτερα τῶν εὐδοκιμούντων καὶ τῶν ὠφελίμων εἶναι δοκούντων. Οἶμαι δὲ πάντα ἂν ὁμολογῆσαι τοὺς νόμους πλείστων καὶ μεγίστων ἀγαθῶν αἰτίους εἶναι τῷ βίῳ τῷ τῶν ἀνθρώπων· ἀλλ' ἢ μὲν τούτων χρῆσις τοῦτ' ὠφελεῖν μόνον πέφυκεν, τὰ κατὰ τὴν πόλιν καὶ τὰ συμβόλαια τὰ γινόμενα πρὸς ἡμᾶς αὐτούς· εἰ δὲ τοῖς λόγοις πείθοισθε τοῖς ἑμοῖς, ὅλην τὴν Ἑλλάδα καλῶς ἂν διοικοῖτε καὶ δικαίως καὶ τῇ πόλει συμφερόντως.

ΣΧΟΛΙΑ

- 2 **καταφανές:**κατηγορούμενο στην ειδική πρόταση η οποία ακολουθεί. Σε κανονική ροή λόγου πρώτα εμφανίζεται το αντικείμενο του ρ. και μετά το κατηγορούμενο του αντικειμένου. Εδώ συνέβη το αντίθετο. **ἀληθῆ καὶ τότε προεῖπον καὶ νῦν λέγω:**δυο δευτερεύουσες ειδικές προτάσεις, οι οποίες είναι τα αντικείμενα στο ρ. 'ποιῆσαι'.
- 3 **τοῦ...ἐγκωμιάζοντος:** ἑναρθρη μτχ. ως ουσιαστικό, συντασσόμενη με τα δυο προηγούμενα επίθετα συγκριτικού βαθμού ως γενική συγκριτική. Η ενδιαμέση αιτιατική είναι αντικείμενο στην μτχ.
- 4 **τῆς ἀρετῆς...καὶ τῶν ἔργων:** δυο γενικές συντασσόμενες με το επίρρημα 'ἀξίως' ως γενικές επιρρηματικές της αναφοράς.
- 5 **τίς ἂν πολιτικώτερος καὶ μᾶλλον πρέπων:**ενν. από πιο πάνω: 'λόγος ἂν γένοιτο'. **τῇ πόλει:** δοτική αντικειμενική στο 'πρέπων'. **τοῦ...ἀποφαίνοντος:**ενν. 'λόγους'. Ἐναρθρη μτχ. ως ουσιαστικό, συντάσσεται με τους δυο συγκριτικούς βαθμούς των προηγούμενων επιθέτου και επιρρήματος ως γενική συγκριτική. **τὴν ἡγεμονίαν:**αντικείμενο στην μτχ. 'ἀποφαίνοντος'.

- 6 **τῶν κινδύνων:** ‘κίνδυνοι οι στρατιωτικές αποστολές’. **ἡμετέραν οὔσαν:** κατηγορούμενο στο ‘οὔσαν’. **οὔσαν:** κατηγορηματική μτχ. ως κατηγορούμενο στο ‘ἡγεμονίαν’. **μᾶλλον ἢ Λακεδαιμονίων:** ο ‘ἢ’ είναι συγκριτικός και εισάγει β’ ὄρο συγκρίσεως που είναι η γεν. ‘Λακεδαιμονίων’. Μετά τον ‘ἢ’ εννοείται πάλι η κατηγορηματική μτχ. ‘οὔσαν’, στην οποίαν η γενική ‘Λακεδαιμονίων’ είναι κατηγορηματική – κτητική.
- 7 **τίς ἄν:** ενν. ‘τίς ἄν λόγος γένοιτο’. **τοῦ... παρακαλοῦντος:** ενν. ‘λόγου’. Έναρθρη μτχ. ως ουσιαστικό, συντασσόμενη με τα δυο προηγούμενα επίθετα συγκριτικού βαθμού ως γενική συγκριτική. **τούς Ἑλληνας:** αντικείμενο στην μτχ. ‘παρακαλοῦντος’. **ἐπί τε τήν... στρατείαν:** εμπρόθετος προσδιορισμός του σκοπού ‘με σκοπό την εκστρατεία που έχει σαν χαρακτηριστικό της γνώρισμα τους βαρβάρους’.
- 8 **καί... συμβουλευόντος:** συντακτικά ὅ,τι και ‘τοῦ παρακαλοῦντος’.
- 9 **τῷ πρώτῳ λόγῳ:** ‘στην πρώτη μου ομιλία’. **περὶ τούτων:** ενν. από πιο πριν ‘πραγμάτων’. **Διειλεγμένος:** κατηγορηματική μτχ. Είναι μτχ. παθητικού παρακειμένου του ‘διά+λέγομαι συζητώ’.
- 10 **περὶ ἐλαττόνων:** πάλι ενν. ‘πραγμάτων’ : ‘για ζητήματα λιγότερο σημαντικά’. **ἢ τηλικούτων:** ‘σε σύγκριση με τα πολύ σπουδαία’, β’ ὄρος συγκρίσεως από το συγκριτικού βαθμού επίθετο ‘ἐλαττόνων’. **οὐ μὴν:** ‘σε καμία περίπτωση ὁμως’. **περὶ ἀχρηστοτέρων:** ‘για πιο αχρειαστά’.
- 11 **ἦττον:** επίρρημα συγκριτικού βαθμού, ‘κακῶς, ἦττον, ἦκιστα’. **ἦττον...συμφερόντων:** εννοείται πάλι η πρόθεση ‘περί’, ‘για ζητήματα που συμφέρουν σε χειρότερο βαθμό την πόλη’. **αὐτῶν:** ενν. ‘τῶν λόγων των ομιλιῶν’. **ἦν παραβάλλητε:** ‘αν κάνετε σύγκριση’, υποθετική πρόταση με υποτακτική και με απόδοση το ρ. ‘γνώσεσθε’, και δηλώνει το προσδοκώμενο. **πρὸς ἕτερα:** ενν. ‘λεγόμενα’: ‘αν κάνετε σύγκριση με άλλα λόγια’.
- 12 **τῶν εὐδοκιμούντων καὶ τῶν...δοκούντων:** δυο γενικές εξαρτώμενες από το ‘ἕτερα’ ως γεν. υποκειμενικές. **πάντας ἄν ὁμολογήσαι:** ‘νομίζω ὅτι ὅλοι γενικῶς εἶναι δυνατόν να παραδεχθούν’. Το απαρέμφατο είναι ειδικό και δυνητικό, αντικείμενο στο ‘οἶμαι’, και ισοδυναμεί με δυνητική ευκτική σε μία ειδική πρόταση «οἶμαι ὅτι πάντες ἄν ὁμολογήσαιεν».
- 13 **τούς νόμους:** υποκείμενο στο ‘εἶναι’. **πλείστων καὶ μεγίστων:** επιθετικοί προσδ. **ἀγαθῶν:** συντάσσεται με το ‘αἰτίους’ ως γεν. της αιτίας. **αἰτίους:** κατηγορούμενο. **εἶναι:** αντικείμενο στο ‘ὁμολογήσαι’.
- 14 **τούτων:** ενν. ‘τῶν νόμων’. **τούτ’:** αντικείμενο στο ‘ὠφελεῖν’, αιτιατική ουδετέρου. **ὠφελεῖν:** συμπερασματικό απαρέμφατο στο ‘πέφυκεν’. **μόνον:** κατηγορηματικός προσδ. **τὰ κατὰ τὴν πόλιν:** το άρθρο έχει την δύναμη να ουσιαστικοποιεί ακόμη και εμπροθέτους προσδιορισμούς. Εδώ η αιτιατική ουδετέρου του άρθρου έχει κάνει τον εμπρόθετο να λειτουργεί ως επεξήγηση στο προηγούμενο ‘τούτ’.
- 15 **καὶ τὰ συμβόλαια:** επίσης επεξήγηση στο ‘τούτ’’, ‘συμβόλαια οι συμφωνίες’. **εἰ δέ... πείθοισθε:** υποθετική πρόταση με ευκτική και με απόδοση την δυνητική ευκτική ‘ἄν διοικοῖτε’, για να δηλώσει την ‘απλή σκέψη’.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Θέλω λοιπόν σύντομα να μιλήσω σε σας για το κάθε ένα θέμα, και να καταστήσω ακόμη περισσότερο φανερό το γεγονός ότι και την αλήθεια και τότε την είπα εξ αρχής, αλλά και τώρα την λέω γι' αυτά τα ζητήματα. Και κατ' αρχήν ποια ομιλία είναι δυνατόν να γίνει πιο σωστή και πιο δίκαιη από εκείνην που επαινεί τους προγόνους με τρόπο επάξιο για την αρετή εκείνων και για τα έργα που έχουν γίνει από αυτούς; Κατόπιν ποια ομιλία μπορεί να είναι πιο κοντά στην πολιτική και περισσότερο ταιριαστή στην πόλη από εκείνην η οποία καταδεικνύει ότι η ηγεμονία και εξ αιτίας των άλλων ευεργεσιών, αλλά και εξ αιτίας των στρατιωτικών αποστολών είναι περισσότερο δική μας, παρά των Λακεδαιμονίων; Επίσης ποια ομιλία είναι δυνατόν να γίνει για πιο επιφανή και σημαντικά ζητήματα από εκείνην η οποία προσκαλεί τους Έλληνες για μια εκστρατεία εναντίον των βαρβάρων, αλλά και η οποία δίνει συμβουλές για την ομόνοια μεταξύ τους; Στην πρώτη μου λοιπόν ομιλία γι' αυτά τα ζητήματα συμβαίνει να έχω συζητήσει, ενώ στις μετέπειτα ομιλίες για ζητήματα λιγότερο σημαντικά συγκριτικά με αυτά εδώ, αλλά όμως σε καμία περίπτωση πιο αχρείαστα ούτε και λιγότερο συμφέροντα στην πόλη. Και θα καταλάβετε την δύναμή τους, αν κάνετε σύγκριση με άλλους λόγους ανθρώπων καταξιωμένων στην πόλη και που φαίνονται ότι την εξυπηρετούν. Διότι πιστεύω ότι όλοι είναι δυνατόν να ομολογήσετε ότι οι νόμοι είναι υπεύθυνοι για πολλά και σπουδαία αγαθά στην ζωή των ανθρώπων. Όμως η χρήση αυτών των νόμων είναι εκ φύσεως έτσι ώστε να ωφελεί μόνο τούτο, δηλ. τα ζητήματα της πόλης και τις μεταξύ μας συναλλαγές. Αν όμως πεισθείτε σ' αυτά που σας λέω, θα είναι δυνατόν να κυβερνήσετε όλη την Ελλάδα και με δίκαιο τρόπο, αλλά και με τρόπος συμφέροντα για την πόλη μας.